Štev. 45. Leto LXIV. V Ljubljani, 13. novembra 1924. Poštnina plačana v gotovini.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica 1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU Ljubljana" ima z članarino plačano naročnino [illegible] in reklame vrst je 50 od petit [illegible] davek po[illegible]. ur. 11.197.

Klerikalni šef prosvete uničuje prosvetni napredek učiteljstva.

Višji šolski svet.
Štev. 16.153. Ljubljana, dne 16. dec. 1919.
Zborovanje učiteljskih društev; pouka prost dan.

Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom v Sloveniji.

Na vprašanje nekega šolskega sveta, so li dnevi ob zborovanjih učiteljskih društev prosti pouka, naročam vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom, naj obvestijo vsa šolska vodstva in učiteljska društva v svojem območju o nastopni odredbi:

Dnevi ob zborovanjih učiteljskih društev so prosti pouka in sicer z izrečnim poudarkom le za tiste učne osebe, ki se v resnici udeležujejo zborovanj. Želeti je, naj bodo na dnevnem redu učiteljskih zborovanj poleg stanovskih tudi predavanja poučne vsebine v nadaljno izobraževanje učiteljstva. To dovoljenje pa velja k večjem za enkrat na mesec. Ako količkaj mogoče, naj se za zborovanje določi četrtek.

Šolska vodstva naj pravočasno naznanijo okrajnemu (mestnemu) šolskemu svetu dan in kraj zborovanja ter one učne osebe svoje šole, ki se nameravajo udeležiti dotičnega zborovanja.

S to odredbo se obenem ukinjajo vse dosedanje tozadevne odredbe bivših deželnih šolskih svetov.

Predsednik: Vadnjal l. r.

Prosvetni oddelek za Slovenijo.
Štev. 17.357. Ljubljana, dne 7. okt. 1924.
Predmet: Razveljavljenje odloka viš. šol. sv. z dne 16. 12. 1919, št. 16.153, s katerim so dnevi učit. zborovanja pouka prosti.

Vsem okrajnim šolskim svetom.

Ker itak odpade med letom mnogo šolskih dni, razveljavljam odlok viš. šol. sveta z dne 16. decembra 1919, št. 16.153, s katerim sem dovolil, da se smatrajo dnevi ob zborovanjih učiteljskih društev prosti pouka za tiste učne osebe, ki se v resnici udeležujejo zborovanj.

Vabim naslov, naj o tem obvesti šolska vodstva.

Šef oddelka:
prof. Vadnjal, s. r.

Ne glede na spremembo režima bi izpregovorili in moramo izpregovoriti o vprašanju, ki ga vsebujeta gorenja odloka. Vprašanje prostih dni ob priliki zborovanj učiteljskih društev tangira namreč vprašanje nadaljne izobrazbe učiteljstva in iz tega gledišča ga mi presojamo in hočemo, da se ga tudi rešuje s strani odločujočih faktorjev pri prosvetni upravi.

Ne bomo dokazovali, da bi pomenila ukinitev delovanja učiteljskih društev veliko škodo za napredek prosvete in ne bomo dokazovali velikega pomena, ki ga ima UJU za napredek prosvete v državi. Dosedaj so še vsi prosvetni faktorji pripoznali in podpirali to privatno iniciativo učiteljstva, samo zadnji režim se je pokazal sila majhnega in maščevalnega v tem oziru.

Statistika nam dokazuje, kako važno kulturno nalogo vrše učiteljska društva.

Preden pa je gospod šef prosvete ukinil proste dneve ob zborovanjih, pa bi moral pomisliti še na druge okolnosti.

Uradne okrajne učiteljske konference se ne vrše več vsako leto, ker se okrajni šolski sveti izgovarjajo, da vsakoletne konference okrajno blagajno, ki krije te stroške, preveč obremenjujejo, vrše se namreč le vsako drugo ali celo vsako tretje leto.

Te konference nadomeščajo edino zborovanja učiteljskih društev in se vrše na njih celo oficielni deli uradnih konferenc. Namesto na uradnih konferencah, je učiteljstvo na zborovanjih volilo zastopnike učiteljstva v okrajne šolske svete, v stalne odbore in v odbore okrajnih učiteljskih knjižnic in reševalo vprašanja, ki se tičejo uradnih konferenc. To se je vršilo predvsem v mariborski oblasti.

In zakaj se je to vršilo na zborovanjih? Zato, da je bil erarju prihranjen denar, ki ga ni hotel žrtvovati v to svrho in ker je bil učiteljstvu napredek šolstva pri srcu. Učiteljstvo pa je prihajalo na zborovanja na **lastne** stroške, da je reševalo uradne zadeve in je krilo vse iz lastnega žepa.

In pride mož, ki udari učiteljstvo za to požrtvovalnost s kolom in mu vzame še prosti čas za ta zborovanja. Toda ni udaril učiteljstvo, temveč je postavil le sebe na sramotni oder pred požrtvovalnim učiteljstvom.

Učiteljstvo se je doslej udeleževalo učiteljskih zborovanj na svoje stroške vsaj dvakrat, pa tudi večkrat na leto, četudi so bili zlasti oddaljenim učiteljskim osebam taki sestanki v šolske svrhe v občutno škodo. Sedaj pa, ko bi mu bila olajšana zborovanja vsaj s polovično vožnjo, za kar se je učiteljstvo tudi dolgo potezalo, mu šef prosvete prepove proste dneve za zborovanja.

Na ta način pa bi tudi učitelstvo sploh ne moglo zborovati več. Večina večrazrednic ima zaradi pomanjkanja učnih prostorov od oktobra do maja celodnevni nerazdeljen pouk, vrhutega pa je ob četrtkih pouk v ponavljalnih in ob nedeljah tudi na obrtno-nadaljevalnih šolah. Tako v tem času sploh ni mogoče prirejati učiteljskih zborovanj, ne da bi bil v omenjenih dneh pouka prost dan, ker se izostali pouk sploh ne more nadomestiti. Na deželi je torej vsako zborovanje in skupno nadaljno izobraževanje izključeno ter s tem odpade še edina iniciativa za nadaljno in prosvetno delovanje učiteljstva. Učitelji pa so poleg tega v prostem času zaposleni kot občinski tajniki, v posojilnicah, v knjižnicah, pri krajnih šolskih svetih, voditelji s strankami itd.

Ako bi ostal preklic v veljavi, je gotovo, da nastane pri učiteljstvu in v šolstvu zastoj, ki bi se ne mogel v doglednem času popraviti brez večje škode.

Povdariti je tudi treba, da je imel šolo, kdor se ni udeležil zborovanja in je vsaka zloraba izključena, ker so člani društva sami na vse pazili. Imela bi pa ukinitev še drugo posledico, namreč to, da se učiteljstvo v okraju med seboj niti poznalo ne bo, kar je tudi velike važnosti. V Srbiji celo okrajni šolski nadzorniki ustanavljajo okrajna učiteljska društva in so jim predsedniki, pri nas pa se onemogoča vsako možnost, da bi se zborovanja vršila.

Lepe prosvetne razmere je ustvarjal pri nas klerikalni prosvetni režim in je zelo karakteristično, da Slomškova zveza niti proti tej ukinitvi ni genila, ko je bila sama prizadeta.

Resnica je, da ne skrbi noben drug stan toliko za svojo nadaljno izobrazbo kakor ravno učiteljski stan, zato moramo nazvati ukinitev prostih dni za zborovanja pravcati prosvetni škandal, ki se mu mora napraviti konec z izdanjem ministerialnega odloka, da se zaščitijo enkrat za vselej kulturno - prosvetna stremljenja učiteljskih društev in se onemogoči vsekaka šikana lokalnih faktorjev.

Nasilja bivšega prosvetnega režima.

—na **Izjava odbora učiteljskega društva za Mežiško dolino**, sklenjena na seji dne 5. novembra 1924.

V »Slovencu« od 7. oktobra je uvodničar na skrajno žaljiv način napadel slovensko učiteljstvo, »liberalno« učiteljstvo, »ki ima danes za svojega voditelja proslulega Luka Jelenca«. Hotel je očitno udariti vse slovensko v UJU organizirano učiteljstvo, ako ne ves stan, zato napada ne moremo prezreti.

Njemu, ki brez čuta za časnikarsko odgovornost in dostojanstvo pavšalno sramoti ogromno večino slovenskega učiteljstva, predstavljajoč ga kot izrodek slovenskega lažiliberalizma, očitajoč mu vsako možno neznačajnost, očitajoč mu moralno zastrupljevanje naroda, ne odgovarjamo, ker se s svojim pretiravanjem in lahkomiselnim generaliziranjem sam obsoja. Zato tudi ne čutimo moralne obveznosti, napram takim napadom braniti svojo čast pred sodiščem. Pravimo pa to-le na naslov vseh, ki se čutijo poklicani, nas moralno soditi:

Res, dovolj je poleg svetlih tudi temnih strani v zgodovini slovenskega učiteljstva, a najtemnejše so one, ki pričajo o njegovi bedi in ponižanju tam, kjer edino so o usodi slovenskega učiteljstva odločevale slovenske politične stranke. Pravimo, da je drzno, ako zavajalec hoče biti sodnik svoje žrtve, drzno, ako kdo kliče Cankarja proti nam kot pričo, drzno, ako se s potvarjanjem zgodovine zvaljuje vsa krivda za to, kar smo in kakršni smo, na nas. Pravimo, da je zle volje, kdor prezre one številne tihe, skromne delavce v našem stanu — med učitelji in učiteljicami — ki so stran od političnega meteža v najneugodnejših gmotnih prilikah, ob dnevnih ponižanjih vršili vestno svojo vzgojiteljsko dolžnost — bili za svoje delo plačani ali neplačani. Naj nam nihče ne skruni njih spomina! Trdimo, da ne ravna bona fide, kdor prezre, kako dozoreva med nami setev onih borcev, ki so se vedno borili proti političnemu uniformiranju učiteljstva in njegovemu zasužnjenju po ideologijah, importiranih po naši inteligenci.

Ugotavljamo pri vsej svoji učiteljski skromnosti, da nimamo nobenega vzroka zgledovati se ob naši inteligenci, pri kateri smo baje zgubili ves ugled, najmanj ob njeni politični značajnosti in dalekovidnosti, pač pa prihajamo do spoznanja, da je naš spas v tem, da najde-

LISTEK.

M. VERK:

Nekatera načelna vprašanja kmetijskega pouka.

(Dalje.)

Splošno mnenje je, da naj živi svinja v nesnagi, če hočemo, da uspeva. Živali imajo dobro razvit nagon, ki jim določa, kaj je za nje dobro in kaj ne. Pri svinji vidimo, da z največjim veseljem skoči iz svinjaka, vanj se pa vrača nerada. Pri svinjakih opazimo, da mnogokrat svinje obgrizejo vrata in napravijo tako veliko luknjo, da gre vsaj konec rilca z nosnicami na sveži zrak. Takoj ugotovi kmetič, kako je ta vražja svinja »salamensko žleht«, ne pomisli pa, da, če bi kdo njega zaprl v plesnjiv sod, bi tudi on tiščal nos k odprti pilki. Pod kožo ima svinja plast masti. Ta prvotno gotovo ni bila določena v to, da si človek z njo zabeli fižol, temveč, da brani svinjo pred mrazom. To nam je siguren znak, naj bo svinja tudi pozimi na prostem, da se preskače in poživi, v poletnih dnevih naj bi bila le izjemoma v hlevu. Mast i v toplih dneh provzroča preveč toplote. Ker ne najde boljše kopeli, pokota se v blatu, ne za to, ker je svinja, temveč ker ji je vroče. Pri krmljenju se dela nebroj napak. V zimskem času opazimo v najhujšem mrazu, kako prezebajo kmetice pri pranju reje, marsikatera žena je vlovila pri tem mrzlo-mokrem delu ozebline in revmatizem. Ne pride ji pa na um, da to delo ni samo nepotrebno, temveč še celo naravnost škodljivo. Majhne količine zemlje, ki se drže repe in korenja so neobhodno potrebne za prebavo in tvoritev kosti, saj ravno pozimi ne more svinja do teh snovi. Tudi pri svinjah ni naglica kaj prida. Pa skuhajo rejo v loncih ali kotlih, treba je svinje nakrmiti, čas je drag, piča vroča, ne da se zmečkati, pomaga pa radikalno sredstvo. V pičo nalije hitro toliko vode, da se ohladi. Rad bi videl obraz kmeta, ki bi imel na mizi vrelo juho ali kašo, pa bi mu jo hotela skrbna zakonska družica ohladiti s korcem mrzle vode. Sploh se daje svinjam preveč tekoče hrane, kar provzroča mnoge bolezni in medlost. Le ko začnejo svinje pitati, vedo, da rabi svinja masivne hrane. Premalo se gleda tudi na snago posode. Res je, da prebrodi svinja s slastjo največjo nesnago, ne prenaša pa zlepa plesnjivih in skvašenih reči. Največja zapreka uspešne svinjereje so kužne bolezni. Ni pa to toliko elementarna nezgoda, kakor posledica neznanja. Sicer so ljudje že precej opustili misel na »uroke« in »nareto«, napredovali pa tudi niso mnogo. Ko je kužna bolezen že v hlevu, je edino radikalno zdravilo samo nož. Neizmerne važnosti so preventivna sredstva proti kužnim boleznim, namreč primerna prehrana, gibanje v svežem zraku in snaga. Ta sredstva dado živali odporno silo proti bolezni. Pa še nek nedostatek svinjereje bi omenil, česar pa ne moremo uporabljati pri pouku v šoli, temveč le v resnem razgovoru z odraslimi. Generalna napaka naše svinjereje se vrši pri plemenitvi. Dočim so za pleme primerni le mladiči iz drugega in starejšega gnezda, se v naših krajih svinje po prvem gnezdu spitajo in pokoljejo, naraščaj je slaboten, brez vsake odporne sile, podvržen vsem mogočim boleznim, cela pasma pa degenerirana. Vendar v tej zadevi pri kmetih z besedami ne bomo dosti dosegli, kakor marsikje drugje tudi ne, potreben bo oster oktroi s strani vlade.

Sploh pa bo morala država marsikje poseči vmes s pametnimi naredbami in gmotno podporo. Kmetijski pouk na osnovni šoli bo zahteval mnogo nazoril, orodja, preparatov, primerno urejen šolski vrt, večje izdatke za gnojila, semena, sadiko in cepiče. Da bi učiteljstvo doprinašalo za kmetijski pouk gmotne žrtve iz lastnih dohodkov, ki so itak globoko pod eksistenčnim minimom, ni verjetno. Če že kmetske občine vsled nerazumevanja ne bodo hotele žrtvovati za kmetijski pouk primernih zneskov, je to dolžnost parlamenta in vlade, kot najvišjih oblasti naše agrarne države. Ako bodo kompetentni faktorji storili vse potrebno, se tudi učiteljstvo ne bo odtegovalo in se bo poglobilo v lastni delavnosti v najbolj pereča gospodarska vprašanja.

Za najbližjo bodočnost naj služijo sledeče smernice:

Splošna izobrazba je podlaga vsaki strokovni, tudi kmetijski šoli. Vsled tega odločno ugovarjamo vsakemu kršenju dobe šolske obveznosti na osnovni šoli, ker bi bilo to v kvar splošni izobrazbi.

Kmetijski pouk je potreben, računajoč pa s potrebo, mora se snov kmetijskega pouka ozirati na lokalne razmere. Snov, načela in smernice kmet. pouka je za posamezne kulturne skupine ugotoviti na uradnih učiteljskih konferencah. Te konference imajo tudi mnogo drugega gradiva, ki čaka nujne rešitve, torej se naj skličejo čimprej, stroški se naj krijejo iz budžeta ministrstva prosvete, event. ministrstva poljoprivrede.

Dokler se to ne izvrši, skušaj vsak učitelj spoznavati dobičkanosne gospodarske panoge svojega okoliša, odpravljati njih nedostatke, uveljavljati povsod novejše pridobitve na teh. Teorije se naj učenci nauče v šoli le toliko, kolikor je brezpogojno potrebno za razumevanje praktičnega pouka.

(Konec.)

mo vso moralno oporo v nas samih in v narodu. Ni malo med nami idealistov, ki imajo pogum, boriti se proti partizanstvu tudi v lastnih vrstah in značajnosti dovolj, odklanjati dobrote, ki jim jih nudijo lastni politični pristaši na škodo celote. Niso redkejši med nami kot med drugo inteligenco duhovi, ki so po resnih notranjih borbah prelomili s preteklostjo v zavesti, da nas nova doba postavlja pred docela nove naloge in probleme in ki so danes brez predsodkov pripravljeni sprejeti nova spoznanja in pokrete za naš duhovni prerod, naj prihajajo od katerekoli strani. Prav gotovo pa ne morejo zahtevati in pričakovati oni, da bi jim sledili, pri katerih vidijo neskladnost med načeli in dejanji, nevero v moč vodilnih idej in zato malenkostno, kratkovidno izrabljanje slučajne politične moči — za kar je najžalostnejši primer slovenska šolska politika.

Jasno nam je, da kdor iskreno veruje v svoj narod in pošteno misli ž njim, bo tudi z vso resnostjo stremel za zbližanjem duhovne njegove elite — zlasti med mladino, ker edino po tej poti je dosegljivo ono duhovno edinstvo, brez katerega še noben narod ni izvršil svoje zgodovinske naloge, brez katerega tudi Slovenci ne bomo izpolnili svojega mesta v zgodovini sedanje dobe.

Kdor to zbiranje duhov v zgodovinsko važni dobi ovira, kdor poštene delavce odbija in svoje poslanstvo partizansko izrablja, je soodgovoren, ako odločilni dogodki najdejo boljši del naše inteligence razdvojen in narod nepripravljen.

Zato je danes bolj kot kdaj dolžnost vseh resnih, uvidevnih duhov, da začnejo s čiščenjem in izpraševanjem vesti pri sebi.

—na **Dekanu se mora ugoditi!** * Tov. Dequal, o katerem smo poročali v eni zadnjih številk, se je vendar moral seliti. Poročali smo, da sta tov. Dequal in Mervar dobila ukaz, da »radi najnujnejše službene potrebe« menjata službeni mesti. Iz rodbinskih in gospodarskih vzrokov sta bila s tem oba močno prizadeta in oba sta se premestitvi protivila, posebno Dequal, ki bi moral nazaj v hribe, kjer je že bil 7 let. Seveda tudi službenih potreb ni bilo nikakih, tudi ljudstvo je bilo z obema zelo zadovoljno, le eden ne. Že zadnjič smo pisali, da so šli odborniki obeh občin v Ljubljano k prosvetnemu oddelku in SLS prosit, da ostaneta oba učitelja na učnih mestih. Kakor smo obveščeni, se je zadeva potem takole razvila: Vse je šlo v Beograd in od tam k SLS. Ta je odločitev odstopila poslancu Kukovcu in slednji je odgovoril: »Dekanu se mora ugoditi!« Nato so odposlali dekrete in Dequalu posredno tudi sporočili, da bo enajsti dan suspendiran, če takoj ne uboga. Tako je bil en sam močnejši kot dve občini s svojimi občinskimi odborniki in par sto podpisi. Izkazalo se je zopet enkrat jasno, kar smo pogosto trdili, da je ljudstvo le farovška krinka in da se nikdar ne upošteva prava ljudska volja, če se ne strinja s farovškim mogotcem. Točnih vzrokov, zakaj je bil prestavljen, pa niti Dequal ne ve. Ve edino za dekanovo sovraštvo. Ko je pri prosvetnem oddelku vprašal, mu je predsednih g. Vadnjal odgovoril: »Meni niso znani nikaki vzroki in ko bi mi bili tudi znani, Vam jih nisem dolžan povedati!« Torej je danes vsaka kravja dekla na boljem, ker se ji po zakonu mora povedati, zakaj ni gospodar z njo zadovoljen, za učitelja pa velja le člen 71. Zanimivo pa je še to-le: V bližnji okolici službuje upravitelj, ki je pred tremi pričami izrekel zelo žaljive besede o kralju. Pred otroci se je znebil še drugih duhovitosti, da »Cankar je poscankar«, »srbohrvaščina je ciganščina« in slično. Bil je sicer v preiskavi, ampak se mu ni zgodilo pod klerikalnim režimom nič. Mož je močno katoliški, farovž je zadovoljen in členi zanj ne veljajo. Ti pa, napredni učitelj, delaj tlako v hribih in bodi hvaležen, da Ti vlada reda in pravice pusti golo življenje!

—na **Zadnji akt maščevanja klerikalnega prosvetnega režima** je bil, da so ukinili dopust strokovnemu tajniku pri pov. UJU v Ljubljani. Značilno pri tem je da se je vse to izvršilo brzim potom zadnje dni pred padcem režima in da si niso upali ukiniti dopusta tajnikom pri drugih pov. UJU v državi in tudi ne pri centrali UJU, ampak so se spravili samo na Slovenijo. Lepi »lokalpatrioti«! Pa jim enkrat ni uspelo.

* Ta dopis je bil namenjen že za zadnjo številko, pa je radi drugega gradiva moral odpasti.

Splošne vesti.

— **Odličen gost.** Pretekli teden se je zglasil v našem poverjeništvu v pisarnici strokovnega tajništva kotarski šolski nadzornik v Splitu in odlični tamošnji narodni prosvetni delavec g. J. Puhjera. Prepotoval je v naučno-prosvetnih svrhah Hrvatsko in Slovenijo. Ogledal se je v Mariboru, v Celju in v Ljubljani. Tukaj mu je razkazal naše gospodarske stanovske naprave naš poverjenik tov. Jelenc. G. nadzornik se je zanimal za našo organizacijo in se je pohvalno izražal o naših inštitucijah. Taka potovanja in poseti so v interesu medsebojnega zbližanja in razumevanja in bodo mnogo pripomogla k enotnemu in solidarnemu sodelovanju na skupnem šolskem in narodno-prosvetnem polju.

— **Dopust našega strokovnega tajnika.** Eden zadnjih činov prejšnjega prosvetnega ministra je bil, da je razveljavil dopust našega strokovnega tajnika z odlokom br. 69.145 z dne 3. novembra, torej ko je vlada že umirala. Hoteli so pač v zadnjem hipu iznesti svojo onemoglo jezico še nad našo organizacijo. Povdarjamo, da ni naloga strokovnega tajništva samo notranja organizacijska, temveč vrši predvsem nalogo informacijske pisarnice za svoje članstvo — 2500 po številu — v šolskem, stanovsko-strokovnem in splošno administrativnem oziru. Tako ugodnost imajo vsa poverjeništva in tudi centrala UJU v Beogradu, vendar je bilo to na poti ministru prosvete, ali bolje SLS, edino glede našega poverjeništva v Sloveniji. Upamo, da se ta zadeva v kratkem ugodno reši v interesu naše organizacije in našega članstva.

— **Nova vlada:** 1. Nikola Pašić, predsednik ministrskega sveta. 2. Marko Trifković, namestnik ministrskega predsednika in minister brez portfelja. 3. dr. Momčilo Ninčić, ministrstvo zunanjih zadev. 4. Boža Maksimović, ministrstvo notranjih zadev. 5. dr. Edo Lukinić, minister za pravosodje. 6. Andre Stanić, ministrstvo za promet. 7. Svetozar Pribičević, ministrstvo za prosveto. 8. dr. Milan Stojadinović, ministrstvo financ. 9. dr. Gregor Žerjav, ministrstvo za šume in rude. 10. dr. Privislav Grisogono, ministrstvo za trgovino in industrijo. 11. Krsta Miletić, ministrstvo za poljedelstvo in vode, obenem namestnik ministra za agrarno reformo. 12. Miša Trifunović, ministrstvo ver. 13. Veljа Vukičević, ministrstvo pošte in brzojava. 14. Nikola Uzunović, ministrstvo javnih del. 15. Marko Gjurićić, ministrstvo za izenačenje zakonov. 16. dr. Slavko Miletić, ministrstvo za narodno zdravje in namestnik ministra za socialno politiko. 17. general Dušan Trifunović, ministrstvo vojne in mornarice.

— *„MIKLAVŽ PRIHAJA“, trije prizorčki. Spisal dr. Ivan Lah. Uglasbil F.J. Izšlo v knjiž. „Šolski oder“. Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani. Cena 6 Din, glasbeni del posebe 4 Din. Igrica je zelo primerna, posebno sedaj za Miklavža za šolske odre in sokolska društva. Vsa društva, ki prirede nastop Miklavža opozarjamo, da naj posežejo po knjižici. Uprizoritev ni težka in ne zahteva mnogo priprave. Igrica je bila že na večih krajih uprizorjena in je zelo efektno učinkovala, posebno z glasbo skupno.*

— **Zahvaljuje se šolsko vodstvo na Talčjem vrhu** gospodu Stakerju v Črnomlju za darilo 100 Din, katerega je namenil v polovičnem znesku revnima učencema; prejela sta à 50 Din Jože Zupančič, Sela in Marija Banovec, Zajčji vrh.

— **Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji.** Od zadnje izdaje staleža iz leta 1923. je ostalo v zalogi Učiteljske tiskarne še precejšnje število izvodov, ki jim je tiskarna znižala ceno od 42 Din na 25 Din za izvod. Potrebno korekturo si lahko vsak sam napravi na robu na podlagi imenovanj v zadnjih dveh letih, ki so bila objavljena v »Učiteljskem Tovarišu« oziroma v »Uradnem listu«. Stalež naj se naroča v Učiteljski tiskarni.

— **»Miklavž prihaja«**, trije prizorčki za šolske odre. Knjižica je izšla kot tretji zvezek zbirke »Šolski oder« in se dobi v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

† **Prof. Albert Šubic.** Dne 6. t. m. je preminul v Ljubljani g. Albert Šubic, dolgoletni profesor zgodovine in zemljepisja na kopršem in goriškem učiteljišču. Pokojnik je bil rodom Celjan in je služboval najprej kot domači učitelj, pozneje pa na raznih zavodih širom slovenske zemlje. Z goriške gimnazije ga je usoda zanesla l. 1894. na koprško učiteljišče in kasneje, ko je bil ta zavod premeščen v Gorico, na goriško učiteljišče. L. 1915. je pregnala vojna vihra blagega pokojnika v Ljubljano, kjer je tik pred svojo upokojitvo deloval na srednji tehniški šoli ter vstopil lansko leto v zaslužen pokoj. Kaj je prof. Subic storil za naš učiteljski naraščaj, bi znali povedati njegovi mnogoštevilni učenci s kopršega in goriškega učiteljišča. Blagega moža, ki je bil neutruden in goreč učitelj slovanski učiteljski generaciji na Primorskem zadnjih 20 let pred svetovno vojno, bodo ohranili njegovi nekdanji učenci in vsi, ki so ga poznali, v najhvaležnejem spominu. Počivaj v miru, zlata učiteljska duša!

—k **Umetniške razglednice naših jugoslovanskih »Velemož«.** Umetniško založništvo »Ažbe« v Mariboru je izdalo drugo serijo (12 razglednic) jugoslovanskih Velemož. Druga serija vsebuje reprodukcije sledečih mož: Finžgar, Fr. Prešern, Anton Foester, Josip Stritar, Petar Zrinjski, Ivan Gundulić, Krsto Frankopan, vojvoda K. Ristić, Jovan Popović, Ljubomir Nenadović, Branko Radičević, Dositej Obradović. Reprodukcije II. serije so izvršene v štirih barvah ter so krasno uspele. Priporočamo obenem tudi nakup Ažbetove »Adrijaserije«, kakor ljudskih razglednic z verzi in karikatur. Naročila se naj pošljejo na umetniško tiskarski zavod in založništvo »Ažbe«, v Mariboru, Koroška cesta 39, Slovenija. Telefon inter. 446.

Jedno savršeno sredstvo protiv reumatizma. Premda je lek Radio-Balsamica dr. Rahlejeva radi svog brzog lakog i potpunog lečenja reumatizma, veoma dobro poznat ne samo u našoj državi već i u inostranstvu, imade kod nas još mnogo bolesnika, koji boluju od reumatizma, pa im se sada daje prilika, da se mogu potpuno izlečiti od te bolesti, jer je Radio-Balsamica priznat od svih svetskih medicinskih autoriteta kao najbolje i jedino sredstvo protiv reumatizma, gihta i reumatičnog išijasa. Lek Radio-Balsamica apsolutno je neškodljiv srcu, te ima i tu prednost da veoma brzo deluje neostavljajući nikakvih tragova ni na koži ni u organizmu. Reumatizam, koji više godine traje može da se izleči za dve do tri flašice tega znamenitog leka. Za izradu i prodaju Radio-Balsamica otvorena je Laboratorija Radio-Balsamica, Beograd, Kosovska ulica 43.

Imenovanja.

— **Spremembe v pokrajinskem prosvetnem oddelku v Ljubljani.** Na brzojavni ukaz prosvetnega ministra sta razrešena svojih dolžnosti šef prosvetnega oddelka v Ljubljani prof. J. Vadnjal in referent istega oddelka Narte Velikonja. Začasno je prevzel vodstvo poslov prosvetnega oddelka svetnik Engelbert Gangl, ki je zopet imenovan za višjega šolskega nadzornika na svojem prejšnjem mestu. Višja šolska nadzornika Lužar in Novak, ki sta bila imenovana od prejšnjega prosvetnega ministra, sta upokojena.

— **Iz prosvetnega ministrstva.** Za namestnika pomočnika prosvetnega ministra je postavljen Todor Radivojević.

— **Prosvetni minister je razrešil** prof. Ovseneka dolžnost kot tajnika kabineta bivšega prosvetnega ministra dr. Korošca. Slednji ni bil navzoč pri izročitvi poslov ministru Sv. Pribičeviću. Tudi profesor Grafenauer je razrešen svoje dolžnosti kot referent v prosvetnem ministrstvu. Premeščen je na svoje prejšnje službeno mesto v Štip v Južni Srbiji, kjer je že preje služboval.

— **Ukazi iz dr. Koroščevega prosvetnega ministrstva.** Pod datumom 14. in 15. oktobra je kralj podpisal ukaze iz prosvetnega ministrstva. Med drugim so izvršena sledeča imenovanja oziroma upokojitve in premestitve. Na predlog dr. Korošca je stalno upokojena Terezija Pordiš, učiteljica v Žalcu. Dalje: Simon Sekirnik, stalni nadučitelj pri Sv. Juriju pod Bočem; Ad. Pacher, nadučitelj pri Sv. Katarini pri Trbovljah; Oman-Ilhan Ernestina, učiteljica v Begunjah; Katarina Drol, učiteljica v Zasipu; Janja Miklavčič, šolska upraviteljica na ženski šoli v Kranju. V IV. skupino položajne plače I. kategorije je postavljen dr. Ivan Grafenauer, profesor na I. državni gimnaziji s 1. oktobrom t. l.; v V. skupino položajne plače I. kategorije s 6. stopnjo osnovne plače z dokladami za stanarino v znesku 2700 Din: Ivan Dolžan, profesor na državni realki s 1. februarjem 1924; v I. skupino položajne plače 2. kategorije s 7. stopnjo osnovne plače in stanarino po zakonu: Ivan Robič, učitelj v Vuhredu, s 1. majem t. l.; Julka Fister, učiteljica v Šoštanju s 1. novembrom 1923; Ladislava Volavšek-Lavrič, učiteljica pri Sv. Emi pri Pristavi s 1. nov. 1923; v II. skupino položajne plače 2. kategorije s 5. stopnjo osnovne plače in stanarino Fran Zupan, učitelj na Viču s 1. nov. 1923; Arnold Kreps, učitelj v Odrancih s 1. novembrom 1923; Gusta Janežič, učiteljica v Šoštanju s 1. nov. 1923. Postavlja se za veroučitelja 2. stopnje na državni osnovni šoli v Murski Soboti s pravico državnih uslužbencev I. skupine 2. kategorije z osnovno plačo 7. stopnje s pravico na stanarino Anton Polutnik, kaplan na Slivnici pri Celju. Premeščena je učiteljica Ema Zamejic iz Zužemberka na osnovno šolo v Pečice. Na svoje prejšnje mesto v Kapeli pride Ivan Mihelič iz Veržeja; Pestotnik-Bergant Pavla, učiteljica iz Spitaliča v Mozirje. Red sv. Save IV. vrste je dobil dr. Franc Perne, profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani in je upokojen. Nadalje je upokojen Josip Roš, učitelj v Turju, Maria Kralj-Zakrajšek v Ribnem pri Bledu.

— **Umetniške štipendije.** Prosvetno ministrstvo je izbralo sledeče kandidate za vladno štipendijo za nadaljevanje umetniškega študija: Janez Gasparič za nadaljevanje cerkvenega petja za Dunaj, za glasbo: Jadviga Poženelova za Pariz, Vida Jerajeva za Pariz, Anton Ravnik za Prago; Božidar Jakac za nadaljevanje slikarstva za Pariz, vsi iz Ljubljane. Nadalje so bili izbrani za petje po en stipendist še iz Zagreba za Pariz in iz Beograda za Dunaj, za kiparstvo eden iz Zagreba za Pariz, za slikarstvo dva iz Beograda za Pariz, dva iz Zagreba za Pariz, po eden iz Ercegnovega za Pariz in iz Sarajeva za Dunaj.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r **Prošnja za privatno slovensko šolo v Gorici odbita.** Dolgo časa so se trudili Slovenci v goriškem mestu, da bi dobili na občinske stroške svojo prepotrebno slovensko šolo in vrtec, ali ker je bil ves trud zaman, so si hoteli napraviti šolo na lastne stroške. Prošnjo pa je šolsko nadzorništvo odklonilo s praznim izgovorom, da je v goriškem mestu že dovolj preskrbljeno za potrebe prebivalstva s šolami in otroškimi vrtci. Pa tako radi govore mogočni italijanski oblastniki o svobodi, katero uživajo Slovenci v Julijski Krajini!

Učiteljski pravnik.

—§ **Zdravniških izpričeval ni treba kolkovati.** »Poštni Glasnik« poroča: Generalna direkcija posrednih davkov je odločila, da so zdravniška izpričevala, s katerimi opravičujejo oboleli državni uslužbenci izostanek iz službe ali s katerimi prosijo bolniškega dopusta, oproščena od kolkovine. V vsakem takem izpričevalu pa mora izrecno stati, da je izostal uslužbenec iz službe zato, ker je bolan, ali pa, da prosi dopust v svrho rekonvalescence. Če se preišče zdravstveno stanje državnega uslužbenca komisijsko na uradno zahtevo, je izdano izpričevalo tudi kolka prosto, če pa uslužbenec sam zahteva komisijsko preiskavo, potem mora biti zdravniško izpričevalo kolkovano z 20 Din.

Obrambni vestnik.

UČITELJ NAJ NE SLUŽI TUJI GLAVNICI.

Kaj čudno zveni ta želelni stavek. Ali morebiti služi nezadostno plačan učitelj tuji glavnici? Ne, učitelj služi s svojim šolskim delom svojemu narodu in lastni državi. V tem želelnem stavku zamore torej biti zapopadeno le naše izvenšolsko delo.

Ob svoji nezadostni plači si iščemo često postranskih zaslužkov, da preživimo udobnejše sebe, oziroma družino, zlasti če šolamo otroke v mestu.

Letos so zložili francoski bogataši svoje zlate milijone za novo zavarovalnico za Jugoslavijo z imenom »Union«, oskrbeli so si za njo dovoljenje (koncesijo) ter so po slovenskih časopisih razglasili in razpisali službe za oblastne nadzornike te nove zavarovalnice.

Za Mariborsko oblast se jim je ponudil neki upokojeni učitelj, ki je bil obenem oskrbnik nekega veleposestva. Ta si je v svoji domišljiji izračunal, da bi bilo bolj dobičkanosno, postati zavarovalni nadzornik te nove tuje zavarovalnice nego še nadalje oskrbovati veleposestvo premožnega Slovenca, zato se je zavarovalnici ponudil ter ji napovedal, da jo hoče s pomočjo učiteljstva v mariborski oblasti upeljati, naj torej dajo njemu prednost. Francoska družba ga je